

Propietat intel·lectual i llicències *Creative Commons*: conceptes bàsics

1. Propietat intel·lectual

1.1. Drets d'autoria

La propietat intel·lectual també coneguda com a **drets d'autor** (tot i que en aquest document ens referirem com a **drets d'autoria** amb ànim de no excloure a les autores) són un conjunt de drets que una persona té sobre la seua obra, aquests drets es poden classificar en dos tipus: els *drets morals* (els quals són irrenunciables i inalienables) i els *drets patrimonials* (els quals sí que se'n poden cedir).

Són exemples de drets morals els següents:

- El **reconeixement de l'autoria**.
- El respecte a la **integritat de l'obra**.

Exemples de drets patrimonials són:

- **Reproducció**: el qual podríem resumir com el dret a fer còpies d'una obra.
- **Distribució**: o dret a repartir l'obra o les seues còpies en un suport tangible.
- **Comunicació pública**: dret a posar a disposició del públic l'obra o les seues còpies.
- **Transformació**: dret a realitzar modificacions de l'obra, com ara traduccions, adaptacions, etc.

A l'estat espanyol, la propietat intel·lectual està regulada pel Reial Decret Legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Propietat Intel·lectual, regularitzant, aclarint i harmonitzant les disposicions legals vigents sobre la matèria¹. Aquest text legal és conegut com a «**Llei de Propietat Intel·lectual**» o bé LPI.

1.2. Qui són les persones autores?

«Es considera autor o autora a la **persona natural** que cree alguna obra literària, artística o científica».

«Es presumirà autor o autora, excepte prova en contrari, a qui aparega com a tal en l'obra, mitjançant el seu **nom**, **signatura** o **signe** que ho identifique».

1.3. Què s'entén per «obra»?

Una obra són «totes les creacions **originals** literàries, artístiques o científiques expressades per qualsevol mitjà o suport, tangible o intangible, actualment conegut o que s'invente en el futur»¹¹

La llei protegeix obres, no protegeix idees, és a dir, el que s'entén com a obra és l'**expressió** de les idees. Cal remarcar el qualificatiu d'**original**, ja que de no ser-ho, l'obra, bé no estaria protegida per tractar-se de **cultura**

o **coneixement lliure**², o bé seria producte d'una infracció en la llei (el que s'anomena «plagi»).

1.4. Què s'ha de fer per a protegir la meua obra

«La propietat intel·lectual d'una obra literària, artística o científica correspon a l'autor per l'únic fet de la seua creació»³. És a dir, perquè la persona autora d'una obra tinga drets sobre ella no cal que faça res en especial més que «crear» l'obra. Això vol dir que qualsevol obra publicada en qualsevol lloc té tots els drets reservats **encara que no s'especifique**.

No cal afegir l'obra en cap registre ni que tinga ISBN ni res, tampoc cal ficar en un lloc visible el símbol del Copyright. El fet de posar-la a disposició en Internet tampoc vol dir que es pugui fer un ús qualsevol de l'obra sense demanar autorització al propietari dels drets.

1.5. Com puc especificar que em reserve tots els drets de la meua obra?

Hui en dia, el fet que qualsevol obra estiga protegida per la llei de propietat intel·lectual no és un coneixement que tinga qualsevol persona. En alguns casos existeix la creença errònia que pel fet d'una obra estar publicada en internet ja es pot fer amb ella el que es vulga. Per tant, de cara a la publicació d'una obra i tenint en compte el punt de vista del consumidor del contingut, és del tot recomanable indicar, tant l'autoria com els usos que volem que es facen de la nostra obra. Si volem indicar que ens reservem tots els drets, tot i que hem vist que en realitat no cal fer res, podem posar en la mateixa obra una frase de l'estil de «**tots els drets reservats**» o posar la © de Copyright, la qual està molt estesa en el món anglosaxó però també a escala mundial.

1.6. Com puc cedir alguns drets de la meua obra per tal que es pugui compartir sense que m'hagen de demanar permís?

Si volem fer alguna cosa contrària al que seria «tots els drets reservats», es a dir, volem indicar que la nostra obra es pot, d'alguna forma, compartir amb més gent o volem cedir part dels drets patrimonials per facilitar la difusió de l'obra i, en conseqüència, augmentar la nostra popularitat, podem utilitzar una llicència de continguts més oberta (com les llicències Creative Commons) on la frase inicial que les definiria seria «alguns drets reservats».

2. Llicències Creative Commons

Una llicència de continguts és un text legal pel qual una persona autora cedeix alguns dels seus drets amb determinades condicions. Les llicències de continguts més famoses són les llicències Creative Commons. Existeixen sis llicències Creative Commons, són sis textos legals disponibles lliurement a Internet que indiquen quins usos es poden fer de l'obra llicenciada i en quines condicions.

² Radialistas Apasionadas y Apasionados. *10 mitos sobre la cultura libre y el acceso abierto al conocimiento*. <https://radioslibres.net/article/10-mitos-sobre-cultura-libre-y-acceso-abierto/> [Consultat el 21 de gener de 2019].

³ *Subjectes de propietat intel·lectual*. © Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Article en línia. <https://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/ca/areas-cultura/propiedad-intelectual/la-propiedad-intelectual/sujetos.html> [Consultat el 21 de gener de 2019]

2.1. Característiques

Totes les 6 llicències Creative Commons permeten la reproducció, distribució i comunicació pública de les obres llicenciades i totes exigeixen el reconeixement de l'autoria i el manteniment de l'avís de la llicència. La diferència entre unes llicències o altres és que, depenent de quina de les sis llicències tinga, l'obra es podrà transformar o usar amb finalitat comercial.

Les sis llicències, creades per la organització sense ànim de lucre Creative Commons, estan disponibles per a les persones creadores i autores de forma gratuïta. L'organització facilita un sistema de símbols i icones per identificar cadascuna de les sis llicències i les condicions o exigències necessàries per tal de poder exercir els drets.

2.2. Les sis llicències

Reconeixement (abreviada **CC BY**):

Aquesta llicència permet a qualsevol persona mesclar, adaptar i crear a partir de la vostra obra, fins i tot amb una finalitat comercial, sempre que us reconeguen l'autoria de la creació original. Aquesta és la llicència més complaent de les que s'ofereixen. Recomanat per a una màxima difusió i utilització dels materials subjectes a aquesta llicència.

Reconeixement-CompartirIgual

(abreviada **CC BY-SA**):

Aquesta llicència permet a altres persones remesclar, retocar i crear a partir de la teua obra, fins hi tot amb fins comercials, sempre i quan se t'atorgue el reconeixement oportú i al mateix temps llicencien les seves noves creacions sota les mateixes condicions. Aquesta llicència acostuma a ser comparada amb llicències "copyleft" de software lliure i codi obert. Totes aquelles noves obres basades en la teua, portaran la mateixa llicència, de manera que qualsevol obra derivada permetrà també el seu ús comercial. Aquesta és la llicència usada per Viquipèdia, i es recomana per aquells materials que puguen resultar beneficiats de la incorporació de contingut de Viquipèdia així com projectes llicenciats de forma similar.

Reconeixement-Sense Obra Derivada

(abreviada **CC BY-ND**):

Aquesta llicència permet la redistribució comercial i no comercial, sempre que es faça sense cap modificació i us reconeguen l'autoria de les obres.

Reconeixement-No Comercial

(abreviada **CC BY-NC**):

Aquesta llicència permet a qualsevol persona mesclar, adaptar i crear a partir de la vostra obra sense finalitat comercial. I les seves noves obres derivades, tot i que han de reconèixer-vos i no poden ser utilitzades comercialment, no han d'estar subjectes a una llicència amb els mateixos termes que l'obra original.

Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual

(abreviada **CC BY-NC-SA**):

Aquesta llicència permet a qualsevol persona mesclar, adaptar i construir a partir de la vostra obra sense finalitat comercial, sempre que us en reconeguen l'autoria i mantinguen llicència en les seves noves creacions.

Reconeixement-NoComercial-Sense Obra Derivada

(abreviada **CC BY-NC-ND**):

Aquesta llicència és la més restrictiva de les sis llicències estàndard, només permet la descàrrega de les obres i que es puguen compartir amb la gent sempre que us en reconeguen l'autoria, però no poden ser modificades de cap manera ni ser utilitzades amb finalitat comercial.

2.3. Com es marquen les obres amb una llicència Creative Commons?

La manera més senzilla de marcar una obra amb una llicència Creative Commons és afegint un text corresponent a la llicència triada per la persona autora en la mateixa obra. El text conté un URL que duu a una pàgina web amb la llicència, el text es pot acompanyar amb un gràfic que conté els símbols i icones corresponents a la llicència. Per a cadascuna de les sis llicències anteriors caldria incloure algun dels següents texts, opcionalment, es poden incloure les imatges que els acompanyen:

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement 4.0 Internacional Creative Commons. Per veure una còpia de la llicència, visiteu <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement-CompartirIgual 4.0 Internacional Creative Commons. Per veure una còpia de la llicència, visiteu <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement-SenseObraDerivada 4.0 Internacional Creative Commons. Per veure una còpia de la llicència, visiteu

<http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>.

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional Creative Commons. Per veure una còpia de la llicència, visiteu <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional Creative Commons. Per veure una còpia de la llicència, visiteu <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>.

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional Creative Commons. Per veure una còpia de la llicència, visiteu <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>.

També es pot utilitzar el selector de llicència, una eina amb la qual es pot triar la llicència responent unes senzilles preguntes, disponible en el següent URL:

<https://creativecommons.org/choose>

Elaborat per l'equip de coordinació TIC del Servei d'Informàtica per als Centres Educatius de la GVA. Subjecte a la llicència de Reconeixement-CompartirIgual 4.0 Internacional Creative Commons. Per veure una còpia de la llicència, visiteu:

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Aquesta és una llicència de Cultura Lliure⁴!